

22/01/2019

Załącznik nr 3

dr Remigiusz Rosicki

AUTOREFERAT

przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych w języku polskim

I. Imię i nazwisko: Remigiusz Rosicki

II. Posiadane dyplomy i stopnie naukowe:

W 2003 roku ukończyłem studia na kierunku politologia (specjalność marketing polityczny) na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Tytuł zawodowy magistra uzyskałem 19 maja 2003 roku. Praca pt. „Geneza i rozwój procesów regulacji społecznej” została napisana pod kierunkiem prof. zw. dr. hab. Zbigniewa Bloka, natomiast recenzentem pracy był prof. dr hab. Jerzy Babiak. Praca magisterska w roku akademickim 2002/2003 uzyskała nagrodę Dziekana Wydziału Nauk Społecznych w konkursie na najlepszą pracę magisterską.

W 2006 roku ukończyłem studia na kierunku prawo na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Tytuł zawodowy magistra uzyskałem 3 października 2006 roku, broniąc pracy pt. „Zasady międzynarodowego prawa ochrony środowiska”. Praca magisterska została napisana pod kierunkiem prof. UAM dr. hab. Tadeusza Gadkowskiego, natomiast recenzentem pracy był prof. dr hab. Jerzy Tyranowski.

W okresie 2007–2008 uczestniczyłem w programie wymiany studentów - program realizowałem w Södertörns Högskola (Södertörn University) w Sztokholmie. Obejmował on nauki społeczne i polityczne.

W 2010 roku ukończyłem studia na kierunku filozofia (specjalność komunikacja społeczna) na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Tytuł zawodowy licencjata uzyskałem 27 września 2010 roku, broniąc pracy pt. „U podstaw metody badawczej analizy systemów-światów I. Wallersteina”. Praca licencjacka została napisana pod kierunkiem prof. UAM dr. hab. Andrzeja Wojciecha Nowaka, natomiast recenzentem pracy był prof. zw. dr hab. Krzysztof Brzechczyn.

W okresie 2007–2017 byłem również słuchaczem kilku studiów podyplomowych.

W 2007 roku ukończyłem studia podyplomowe w zakresie administracji europejskiej (specjalność administracja publiczna) na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W 2009 roku ukończyłem studia podyplomowe w zakresie prawa gospodarczego na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu (przedłożona praca

Remigiusz
Rosicki

dypłomowa dotyczyła reglamentacji działalności gospodarczej w energetyce na przykładzie koncesjonowania przez URE). W 2013 roku ukończyłem studia podyplomowe w zakresie odnawialnych źródeł energii (projektowanie, zarządzanie i finansowanie) w Wyższej Szkole Bankowej w Poznaniu. W 2014 roku ukończyłem studia podyplomowe w zakresie nauki i religii na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie (zakres studiów obejmował metodologię ogólną nauki i metody teologii). W 2017 roku ukończyłem studia podyplomowe w zakresie statystycznej analizy danych w administracji i biznesie na Wydziale Ekonomii Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu (zakres studiów obejmował metodologię badań ilościowych).

W okresie 2010–2013 uczęszczałem na seminarium doktorskie prowadzone w Katedrze Prawa Gospodarczego Publicznego na Wydziale Prawa i Administracji na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (kierownikiem Katedry jest prof. dr hab. Bożena Popowska).

Ponadto w 2004 roku ukończyłem szkolenie w zakresie księgowości komputerowej, które zorganizowane było przez Dolnośląską Agencję Rozwoju Regionalnego. W 2011 roku ukończyłem szkolenie w zakresie zarządzania projektami, które było organizowane przez Centrum Innowacji i Transferu Technologii UAM. W 2013 roku ukończyłem szkolenie w zakresie efektywności energetycznej (audyt i techniczne aspekty ograniczenia zużycia energii), które zorganizowane było przez Centrum Kreowania Liderów. W 2015 roku ukończyłem szkolenie w zakresie stosowania metod ilościowych i jakościowych w prowadzeniu badań naukowych, które zorganizowane było przez PWN. W 2016 roku ukończyłem kurs w zakresie badań ilościowych w naukach społecznych, który zorganizowany był przez Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych. Natomiast w 2015 roku ukończyłem kurs dla kandydatów na członków rad nadzorczych, który zorganizowany był przez Wielkopolską Szkołę Biznesu Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu.

W dniu 7 czerwca 2010 roku uzyskałem stopień naukowy w dziedzinie nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce, broniąc pracy pt. „Próby kształtowania polityki bezpieczeństwa energetycznego w Unii Europejskiej. Interesy i grupy interesów” na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Praca doktorska została napisana pod kierunkiem prof. zw. dr. hab. Zbigniew Bloka, natomiast recenzentami pracy byli prof. zw. dr. hab. Włodzimierz Malendowski i prof. dr. hab. Ryszard Zięba. W roku akademickim 2010/2011 praca doktorska została wyróżniona w konkursie im. Prof. Józefa Kukułki na najlepszą rozprawę doktorską podejmującą teoretyczne aspekty stosunków międzynarodowych (organizatorem konkursu jest Instytut Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego).

III. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych:

Od 1 października 2010 roku jestem zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku adiunkta w Zakładzie Teorii Polityki na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

W roku akademickim 2013/2014 prowadziłem zajęcia w Wyższej Szkole Zarządzania i Bankowości w Poznaniu w oparciu o umowę cywilnoprawną. Natomiast w okresie 2015–2018 prowadziłem zajęcia i wykłady w Wyższej Szkole Bankowej w oparciu o umowy cywilnoprawne.

IV. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki:

Zgodnie z wymogami wynikającymi z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki, jako główne osiągnięcie naukowe wskazuję cykl piętnastu publikacji pt. „**Polityka energetyczna państw członkowskich Unii Europejskiej – wymiar geopolityczny, instytucjonalny, społeczny, ekonomiczny i technologiczny**”.

a) Tytuł osiągnięcia naukowego:

„**Polityka energetyczna państw członkowskich Unii Europejskiej – wymiar geopolityczny, instytucjonalny, społeczny, ekonomiczny i technologiczny**”.

b) Publikacje wchodzące w skład osiągnięcia naukowego:

Na dorobek naukowy w ramach przedstawionego osiągnięcia naukowego składa się piętnaście publikacji, w tym:

- dwie monografie (w języku polskim);
- dziesięć artykułów w czasopismach naukowych (w języku angielskim);
- dwa artykuły w czasopismach naukowych (w języku polskim);
- jeden rozdział w pracy zbiorowej (w języku angielskim).

MONOGRAFIE:

- [1] ROSICKI Remigiusz (2018), *Kultury energetyczne Unii Europejskiej*, Wydawnictwo WNPID UAM: Poznań.
- [2] REWIZORSKI Marek, ROSICKI Remigiusz, OSTANT Witold (2013), *Wybrane aspekty bezpieczeństwa energetycznego Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Difin: Warszawa, s. 392 (mój udział w publikacji wynosi 33,3%).

ARTYKUŁY NAUKOWE:

- [3] ROSICKI Remigiusz (2018), *Poland's electricity market. Forecasts of demand for electricity and of electricity prices*, "Środkowoeuropejskie Studia Polityczne", nr 1, s. 141–165 [ERIH plus, Index Copernicus].
- [4] ROSICKI Remigiusz (2017), *The Characteristics of the Legal and Institutional Aspects of Local Energy Policy in Poland*, "Public Policy and Economic Development", Issue 11, s. 203–216 [Index Copernicus].
- [5] ROSICKI Remigiusz (2017), *Clean and dirty energy cultures in the European Union*, "Rocznik Integracji Europejskiej", nr 11, s. 383–398 [ERIH plus, Index Copernicus].
- [6] ROSICKI Remigiusz (2017), *Energy security cultures in the European Union*, "Przegląd Politologiczny", nr 4, s. 45–60 [ERIH plus, Index Copernicus].
- [7] ROSICKI Remigiusz (2017), *Poland's energy policy: main problems and forecasts*, "Środkowoeuropejskie Studia Polityczne", nr 2, s. 59–87 [ERIH plus, Index Copernicus].
- [8] ROSICKI Remigiusz (2016), *Energy Cultures in the European Union*, "Przegląd Strategiczny", nr 9, s. 225–237 [ERIH plus, SCOPUS, Index Copernicus].
- [9] ROSICKI Remigiusz (2016), *Transmission Easement and Adverse Possession of Transmission Easement in the Polish Law*, "Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla Bezpieczeństwa", nr 1, s. 1578–1589.
- [10] ROSICKI Remigiusz (2015), *A new prospect of Poland's gas security*, "Zeszyty Naukowe WSB w Poznaniu", nr 8 (65), s. 133–148 [Index Copernicus].
- [11] ROSICKI Remigiusz (2015), *Poland's Gas Security*, "Przegląd Politologiczny", nr 1, s. 159–172 [ERIH plus, Index Copernicus].
- [12] ROSICKI Remigiusz (2015), *The Energy Policy of Poland up to 2050 – a Critical Analysis*, "Środkowoeuropejskie Studia Polityczne", nr 1, s. 51–62 [ERIH plus, Index Copernicus].
- [13] ROSICKI Remigiusz (2010), *Chiny i Indie a bezpieczeństwo energetyczne Europy*, "Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego", nr 2, s. 113–120 [Index Copernicus].
- [14] ROSICKI Remigiusz (2010), *Reglamentacja działalności gospodarczej w energetyce. Analiza prawno-instytucjonalna*, "Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego", nr 3, s. 113–137 [Index Copernicus].

ROZDZIAŁY W PRACACH POD REDAKCJĄ:

- [15] ROSICKI Remigiusz (2015), *The Institution of Transmission Easement in Poland*, [w:] *Bezpieczeństwo energetyczne. Rynki surowców i energii. Energetyka w czasach politycznej niestabilności*, red. KWIATKIEWICZ Piotr, SZCZERBOWSKI Radosław et al., Fundacja na rzecz Czystej Energii: Poznań, s. 339–348.

Na osiągnięcie naukowe, będące podstawą ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego, wskazałem cykl publikacji pt. „Polityka energetyczna państw członkowskich

Unii Europejskiej – wymiar geopolityczny, instytucjonalny, społeczny, ekonomiczny i technologiczny”. We wskazanym cyklu publikacji polem badawczym jest szeroko rozumiana polityka energetyczna państw w obszarze funkcjonowania Unii Europejskiej.¹ Należy zwrócić uwagę na fakt, że w literaturze politologicznej często brak jest rozróżnienia między kategorią polityki energetycznej i bezpieczeństwa energetycznego. Z kolei w literaturze prawniczej ze względu na funkcjonowanie określonych regulacji prawnych istnieją definicje legalne tych terminów dla potrzeb ustawodawcy. Natomiast Międzynarodowa Agencja Energii (IEA) w raportach dotyczących polityki energetycznej poszczególnych państw członkowskich stosuje do celów analitycznych rozróżnienie na politykę energetyczną i bezpieczeństwo energetyczne. W wybranych raportach przez politykę energetyczną rozumie się utrwalone struktury energetyczne, wytwarzanie energii, struktury importu i eksportu energii, stan efektywności energetycznej i działania na jej rzecz, struktury i funkcjonowanie rynków energii, instytucje i regulacje prawne związane z energetyką. Natomiast bezpieczeństwo energetyczne sprowadzone jest do poziomu zasobów surowców energetycznych, struktury dywersyfikacji energii (zależność importowa, geograficzna dywersyfikacja importu energii i poziom wewnętrznej dywersyfikacji energii), infrastruktury energetycznej i mechanizmów reagowania w sytuacjach kryzysowych w związku z zakłóceniem dostaw energii. W literaturze politologicznej najczęściej wszystkie te zagadnienia określane są mianem polityki energetycznej lub bezpieczeństwa energetycznego. W wyznaczonym polu badawczym przyjąłem szerokie rozumienie polityki energetycznej, które obejmuje też kategorię bezpieczeństwa energetycznego w rozumieniu IEA. W tytule cyklu umieszczono podtytuł, który wskazuje kierunki zainteresowań i zarazem główne czynniki wpływające na politykę energetyczną państw. Główne czynniki stanowią zarazem przedmiot zinstytucjonalizowanych działań państwa i społeczeństwa w sferze polityki energetycznej. Można więc mówić o różnych wymiarach polityki energetycznej – geopolitycznym, instytucjonalnym, społecznym, ekonomicznym i technologicznym. Jeżeli przyjmiemy, że polityka energetyczna jest odpowiedzią na zagrożenia związane z dostawami energii, to głównym jej celem będzie zapewnienie nieprzerwanych dostaw energii społeczeństwu i gospodarce.

Teksty do cyklu publikacji wybrałem zarówno ze względu na powiązanie tematyczne, ale również ze względu na wskazanie rozwoju kompetencji metodologicznych, jaki nastąpił w okresie mojej pracy badawczej, tj. w latach 2010–2018. Dlatego też publikacje można podzielić zarówno ze względu na tematykę, jak i ze względu na metodologię. Pozostałe teksty związane z problematyką energetyczną umieszczono w punkcie V referatu, w którym omówiono pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze.

¹ BÄCKER Roman et al. (2016), *Metodologia badań politologicznych*, PTNP: Warszawa, s. 30–43.

Pierwszą grupę tekstów będą stanowić te, w których zastosowałem ujęcie instytucjonalno-prawne², interpretację funkcjonalną i celowościową³, a także ujęcie teoretyczne i deskryptywne (wraz z analizą wtórnych danych statystycznych) – [2, 4, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14 i 15]. Natomiast drugą grupę tekstów będą stanowić te, w których zastosowałem wybrane statystyczne metody wielowymiarowej analizy porównawczej i inne metody statystyczne (wraz z analizą wtórnych danych statystycznych) – [1, 3, 5, 6 i 8].⁴

Pierwsza grupa tekstów dotyczy najczęściej analiz instytucjonalno-prawnych szerokokorozumianej polityki energetycznej, ale i teoretycznych oraz deskryptywnych. W tekstach tych skupiłem się na analizie działań państw w aspekcie krajowym, regionalnym i międzynarodowym. Szczególnymi przypadkami omawianymi w ramach tej grupy tekstów są rozwiązania instytucjonalno-prawne polityki Unii Europejskiej i Polski w zakresie wyzwań związanych z energetyką.

Przeprowadzone analizy dotyczące polityki Unii Europejskiej (i poszczególnych państw członkowskich) w zakresie zapewnienia dostaw energii wskazują na silne oddziaływanie prawa unijnego na procesy i zmiany w strukturach energetycznych. W grupie państw Unii Europejskiej są państwa, które dokonują znaczących zmian niezależnie od oddziaływania instytucji unijnych. Zaangażowanie w nowe technologie energetyczne *de facto* tworzy Europę dwóch prędkości w zakresie tranzycji energetycznej. Substytucja źródeł i technologii energetycznych staje się mechanizmem uzyskiwania przewagi komparatywnej w produkcji (w tym produkcji energii). Niezależnie od zmian, które zachodzą w sektorach energetycznych w Unii Europejskiej należy wskazać, że od chwili powstania pierwszych instytucji wspólnotowych głównym elementem polityki energetycznej jest bezpieczeństwo dostaw. Problem bezpieczeństwa dostaw znajduje odzwierciedlenie w różnych tradycjach studiów nad bezpieczeństwem energetycznym. Można więc mówić o perspektywie suwerenności energetycznej (dostęp do energii), odporności na zagrożenia energetyczne (infrastruktura) i elastyczności energetycznej (rynek). Każda z perspektyw związana jest

² von BEYME Klaus (2005), *Współczesne teorie polityczne*, Scholar: Warszawa, s. 87–98; LOWNDES Vivien (2010), *The Institutional Approach*, [w:] *Theory and methods in political science*, red. MARSH David, STOKER Gerry, Palgrave Macmillan: Basingstoke, s. 60–78; LASKA Artur, NOCOŃ Jarosław (2010), *Teoria polityki. Wprowadzenie*, WSzP TWP: Warszawa, s. 44–54.

³ WRONKOWSKA Sławomira (2005), *Podstawowe pojęcia prawa i prawoznawstwa*, Ars boni et aequi: Poznań, s. 82–97; SMOLAK Marek (2012), *Wykładnia celowościowa z perspektywy pragmatycznej*, Kluwer: Warszawa; KORYBSKI Andrzej, LESZCZYŃSKI Leszek (2015), *Stanowienie i stosowanie prawa. Elementy teorii*, Kluwer: Warszawa, s. 150–165; NOWACKI Józef, TABOR Zygmunt (2016), *Wstęp do prawoznawstwa*, Kluwer: Warszawa, s. 293–313.

⁴ JÓŹWIAK Janina, PODGÓRSKI Jarosław (2012), *Statystyka od podstaw*, PWE: Warszawa; PANEK Tomasz, ZWIERZCHOWSKI Jan (2013), *Statystyczne metody wielowymiarowej analizy porównawczej. Teoria i zastosowania*, SGH: Warszawa; GAJDA Jan B. (2017), *Prognozowanie i symulacje w ekonomii i zarządzaniu*, Beck: Warszawa.

z symbolicznymi przypadkami naruszeń dostaw energii, które wpływały na refleksję na temat potencjalnych zagrożeń.

Główne stwierdzenie, jakie wiąże się z polityką energetyczną w Unii Europejskiej, każe przyjąć, że mimo tworzenia jednolitego rynku energii i wspólnej polityki klimatycznej, w dalszym ciągu mamy do czynienia z konfliktem interesów między państwami członkowskimi. Wynika to m.in. z: (1) różnego rozumienia zagrożeń bezpieczeństwa energetycznego, (2) braku możliwości wypracowania wspólnego interesu, (3) braku wspólnej polityki zagranicznej w sferze energetyki, (4) różnych struktur energetycznych, (5) różnych rozwiązań technologicznych, (6) braku jednomyslności w kwestiach zasadniczych dla bezpieczeństwa energetycznego, (7) braku jednomyslności w rozwoju technologii energetycznych. Mimo wszystko rozwiązania instytucjonalne w zakresie energetyki w ramach Unii Europejskiej należy uznać za jeden z głównych czynników transformacji energetycznej na poziomie regionalnym i krajowym.

Główne wnioski, które są związane z analizą polityki energetycznej Polski dotyczą jej dysfunkcyjności, która wynika z nieodpowiednich działań poszczególnych rządów. Do głównych problemów, które wiążą się z rozwiązaniami instytucjonalno-prawnymi polityki zaliczyłem: (1) status prawny przyjmowanych „dokumentów planistycznych” polityki energetycznej, (2) brak realnej odpowiedzialności za brak realizacji przyjętego „dokumentu planistycznego” polityki energetycznej, (3) brak stabilnych rozwiązań w zakresie kierunków polityki energetycznej, (4) brak strategicznych rozwiązań w zakresie przyszłych wyzwań, które stoją przed polityką energetyczną. Ponadto wykazywałem, że konsolidacja poszczególnych działów zagadnień dotyczących energetyki w jednym *Ministerstwie energii* jest właściwa, jakkolwiek należy dokonać kolejnych zmian, które objęłyby przynajmniej wybrane zagadnienia ochrony środowiska i nadzoru właścicielskiego nad spółkami skarbu państwa operującymi w tej dziedzinie. Brak stabilności i transparentności prawa w Polsce dotyczy też szczegółowych rozwiązań w zakresie energetyki, np. rynku OZE i biopaliw, rozpoznania i wydobycia węglowodorów, projektów korytarzy przesyłowych.

Obecność Polski w strukturach Unii Europejskiej wymusza bardziej postępowe rozwiązania w zakresie sektora energetycznego, stąd należy uznać, że procesy na poziomie unijnym i procesy integracyjne w ogóle mają znaczący wpływ na procesy decyzyjne na szczeblu krajowym. Dodać też trzeba, że konieczne są nowe prace nad kierunkami polityki energetycznej, które uwzględniałyby w szerszym stopniu głębszą transformację polskiej energetyki oraz wybór technologii kluczowych. W sytuacji braku stanowczych działań istnieje duże prawdopodobieństwo powstania luki technologicznej w Polsce i utrzymywanie się Polski w obszarze państw peryferyjnych gospodarczo.

Druga grupa tekstów również dotyczy analizy polityki państw wobec zagrożeń bezpieczeństwa dostaw energii. Tak jak w przypadku pierwszej grupy tekstów, tak i tym razem przyjęto szerokie rozumienie terminu polityki energetycznej. W badaniach empirycznych egzemplifikacją bezpieczeństwa energetycznego są określone cechy diagnostyczne i przypisane im wskaźniki.

W ramach analizy statystycznej wykorzystałem wybrane metody i techniki wielowymiarowej analizy porównawczej. W celu grupowania państw korzystałem z metody aglomeracyjnej Warda i metody algorytmów niehierarchicznych, tj. metody k -średnich. Dane poddawałem standaryzacji różnymi metodami statystycznymi. Ze względu na różny rodzaj danych i wyników wykorzystywałem zarówno testy parametryczne, jak i nieparametryczne. Ponadto w wybranych publikacjach badania rozszerzyłem o analizę statystyczną całych cech diagnostycznych i analizę czynnikową (liczbę tzw. głównych czynników wybierałem na podstawie testu osypiska Cattella). Analizy ilościowe uzupełniłem o charakterystykę jakościową danych (w tym z wykorzystaniem wtórnych danych statystycznych).

Teksty [3, 5, 6 i 8] służyły weryfikacji wcześniejszych ustaleń poczynionych w literaturze i przeprowadzeniu badań o charakterze eksploracyjnym. Ich charakterystyczną cechą jest stosowanie metod statystycznych i wprowadzenie kategorii kultury energetycznej, która łączyłaby zarówno kategorię polityki, jak i bezpieczeństwa energetycznego. Przez kulturę energetyczną rozumiem praktyki użytkowania i oszczędzania energii, procesy przekształceń energii, oddziaływanie przekształceń energii na środowisko i szczególny rodzaj świadomości w zakresie praktyk związanych z użytkowaniem energii. Efektem badań eksploracyjnych jest monografia pt. „Kultury energetyczne Unii Europejskiej” [1]. Monografia ta w znacznym stopniu rozwija teoretyczne badania w zakresie kultur energetycznych w Unii Europejskiej przez syntezę dotychczasowego dorobku i podejście krytyczne. Ponadto w części empirycznej zaprezentowałem własny projekt badań, który opiera się na zastosowaniu wybranych statystycznych metod wielowymiarowej analizy porównawczej.

Publikacja monograficzna [1] obejmuje analizę stanu badań nad podstawowymi kategoriami takimi jak paradygmat, kultura, zmiana, proces i partycypacja tak, aby wykazać logiczne związki między studiami podstawowymi i ich odpowiednikami w tematyce z zakresu energetyki. Dlatego też analiza wymienionych podstawowych kategorii została poszerzona o kategorie paradygmatów technologiczno-ekonomicznych i energetycznych, kultur energetycznych, procesów i zmian w energetyce (tranzyjacji i transformacji energetycznej) oraz partycypacji ekologicznej i energetycznej. Uzasadnieniem wyodrębnienia obok kultury energetycznej innych kategorii, takich jak kultura energetyczna jako proces i zmiana oraz

kultura energetyczna jako partycypacja, są kierunki badań prowadzone w studiach podstawowych nad kulturą i kulturą polityczną.

W dalszej części publikacji monograficznej zaprezentowałem charakterystykę czynników geopolitycznych, a także czynników normatywno-instytucjonalnych, społeczno-ekonomicznych i technologicznych. Wybór prezentowanych czynników nie stanowi o skrajnym determinizmie, w którym określony czynnik ma charakter ultymatywny i autoteliczny. Charakterystyka poszczególnych czynników stanowi uzupełnienie i rozszerzenie analizy statystycznej i jakościowej cech kultur energetycznych, zaprezentowanej w ostatnim rozdziale pracy. W analizie poszczególnych czynników wpływających na kultury energetyczne zastosowałem syntetyczne ujęcia danych, które przypisałem do specyficznego położenia geograficzno-historycznego państw członkowskich Unii Europejskiej. Podział na poszczególne grupy i podgrupy jest wynikiem ustaleń, które poczyniłem w związku z teoretycznymi i statystycznymi badaniami nad kulturami energetycznymi.

W trzecim rozdziale zaprezentowałem własną propozycję analizy kultur energetycznych w Unii Europejskiej. Projekt badań obejmuje zbudowanie narzędzia w celu weryfikacji zaprezentowanych wcześniej hipotez.⁵ Dane ilościowe zagregowałem w ramach poszczególnych cech diagnostycznych, które reprezentują dwa rodzaje kultur – materialną i społeczną. Przyjąłem, że kulturę materialną charakteryzują następujące cechy diagnostyczne: (1) efektywność energetyczna, (2) udział poszczególnych źródeł w produkcji energii elektrycznej brutto, (3) trajektorie rozwoju nowych technologii energetycznych. Natomiast kultura społeczna jest reprezentowana przez dodatkowe cechy diagnostyczne związane z następującymi warunkami życia: (1) społeczno-ekonomicznymi, (2) zdrowotnymi i (3) politycznymi. Grupowania państw dokonałem na podstawie wskaźników, które przypisano poszczególnym cechom. Zastosowałem grupowanie państw na trzy okresy, tj. na rok 2000, 2015 i ponownie na 2015 (z rozszerzoną liczbą cech diagnostycznych). Kilukrotne użycie metody aglomeracyjnej na różne lata (w tym jeden raz dla kultury materialno-społecznej) służyć ma uchwyceniu ewentualnych transformacji w strukturach energetycznych w Unii Europejskiej.

W związku z faktem, że badania miały charakter empiryczny, w publikacjach do weryfikacji przedstawiłem następujące główne hipotezy:

⁵ CRESWELL John W. (2013), *Projektowanie badań naukowych. Metody jakościowe, ilościowe i mieszane*, UI: Kraków, s. 73–94.

- [H1] Różnice w strukturach energetycznych poszczególnych państw członkowskich, są wystarczającą przesłanką do stwierdzenia istnienia specyficznych kultur energetycznych w Unii Europejskiej.
- [H2] Cechami diagnostycznymi wpływającymi na podział państw członkowskich Unii Europejskiej są efektywność energetyczna, struktura produkcji energii elektrycznej, trajektorie rozwoju nowych technologii energetycznych, społeczno-ekonomiczne warunki życia, zdrowotne warunki życia i polityczne warunki życia.
- [H3] Ze względu na dotychczasowe badania nad problemami energetyki, odmienności struktur energetycznych, odmienności geograficzne, odmienności polityk energetycznych itd. można wykazać zależności między określonymi cechami diagnostycznymi (wartościami wskaźników) i specyficznym położeniem geograficzno-historycznym państw członkowskich Unii Europejskiej.
- [H4] W okresie lat 2000–2015 nastąpiły zmiany w obrębie stwierdzonych wcześniej kultur energetycznych UE-28, jednak stopień ich będzie nieznaczny.

W przypadku pierwszej hipotezy wskazałem, że wcześniejsze badania dokonane w ramach dostępnej literatury naukowej wskazują, że jedno państwo w stopniu wyższym od innych angażują się w rozwój odnawialnych źródeł energii lub innych technologii energetycznych. Dlatego Z. Łucki i W. Misiak, w ramach jednokryterialnej typologii kultur energetycznych, wyodrębnili kulturę jądrową, naftową, gazową, węglową, zrównoważoną i mieszaną. Podział ten jednak nie uwzględnia różnych struktur produkcji i konsumpcji energii, na przykład nie rozróżnia, czy chodzi o strukturę energii pierwotnej, czy o strukturę energii elektrycznej. Z kolei typologia wielokryterialna tych autorów wyróżnia kultury: anglosaską, francuską, skandynawską, śródziemnomorską, wschodnio-europejską, latynoamerykańską, japońską, chińską i prymitywną.⁶ Abstrahując od trafności tego podziału, należy zauważyć, że mamy do czynienia przynajmniej z dwoma sposobami określania kultur energetycznych, tj. ze względu na określone cechy struktury energetycznej i ze względu na określone cechy w związku ze specyficznym położeniem geograficzno-historycznym państw. Wyniki analizy jakościowej wtórnych danych statystycznych oraz wyniki analizy statystycznej wskazują na istnienie różnice między państwami członkowskimi Unii Europejskiej. Mimo dokonywanych zmian w wielu wypadkach można mówić o utrwalonych wzorach w: użytkowaniu i oszczędzaniu energii, strategiach przekształceń struktur energetycznych, praktykach ekologicznych i energetycznych. Dlatego w tym miejscu można podać jedynie przykłady, które reprezentują te założenia.

Gdyby rozpatrywać możliwość podziału kultur energetycznych ze względu na określone cechy diagnostyczne, to można mówić o kulturach bardziej energochłonnych i mniej energochłonnych. Ze względu na tę cechę można jednocześnie dokonać podziału wedle

⁶ ŁUCKI Zbigniew, MISIAK Władysław (2012), *Energetyka a społeczeństwo. Aspekty socjologiczne*, PWN: Warszawa.

specyficznego położenia geograficzno-historycznego państw Unii Europejskiej. W tym wypadku można powiedzieć o podziale na Europę Zachodnią i Europę Środkową.

Gdyby rozpatrywać wpływ czynników geograficznych na charakter kultur energetycznych, to można wskazać na kultury energetyczne mikropaństw (Luksemburg) i kultury energetyczne małych państw wyspiarskich (Cypr i Malta). Małe państwa Unii Europejskiej charakteryzują się wysokimi parametrami wskaźników zależności importowej (całościowego i dla poszczególnych nośników energii). Porównując jednak trzy wymienione państwa można wskazać, że ze względu na różne parametry najbardziej będzie odstawał Cypr. Przykładem w tym zakresie mogą być parametry wskaźników, które dotyczą społeczno-ekonomicznych warunków życia (ubóstwo energetyczne). Mimo wszystko Cyprowi i Malcie pod wieloma względami bliżej jest do państw Europy Południowej niż do państw Europy Zachodniej lub krajów Beneluksu.

W przypadku drugiej hipotezy wskazałem, że państwa Europy Zachodniej i Południowej charakteryzują się niską skalą wskaźnika intensywności energetycznej i intensywności pierwotnej. Ponadto, dokonując znacznej generalizacji, można stwierdzić, że państwa Europy Zachodniej i Południowej charakteryzują się wyższą średnią skalą wskaźnika konsumpcji finalnej energii ekлекtycznej *per capita* w porównaniu z krajami Europy Środkowej. Mimo zwiększenia efektywności energetycznej w poszczególnych państwach Europy Środkowej, to w dalszym ciągu jest to cecha, która znacząco wpływa na podziały w Unii Europejskiej. Wskazuje to na zasadność stwierdzenia, że w Unii Europejskiej mamy do czynienia z podziałem na bardziej i mniej energochłonne kultury energetyczne.

Dokonując analizy wartości wskaźników w zakresie udziału energetyki wiatrowej i solarnej w mocy produkcyjnej energii elektrycznej, należy stwierdzić, że grupa państw niezaliczonych do Europy Środkowej ma wyższą średnią wartość wskaźnika niż grupa państw zaliczonych do Europy Środkowej. Oznacza to postępującą transformację sektora mocy wytwórczej w państwach spoza Europy Środkowej. Ponadto w badaniach wskazałem na znaczenie innowacji w polityce poszczególnych państw Unii Europejskiej. Dokonując dużej generalizacji można stwierdzić, że w zakresie takich wartości wskaźników jak GII, GERD, HRTS i HTE utrzymuje się podział na państwa niezaliczone do Europy Środkowej i państwa zaliczone do Europy Środkowej. W ramach pierwszej grupy państwa skandynawskie i kraje Beneluksu mają przewagę w średniej wartości wskaźników, najniższe wartości wskaźników mają państwa Europy Południowej. Podziały widoczne są też w ramach państw Europy Środkowej.

W przypadku wskaźnika ubóstwa energetycznego, rozumianego jako niemożność utrzymania domu w odpowiedniej temperaturze, wskazałem, że dla państw niezaliczonych do Europy

Środkowej średnia wartość wskaźnika jest niższa, natomiast wyższa dla państw zaliczonych do Europy Środkowej. Według przeprowadzonej przeze mnie analizy w pierwszej grupie państw najwyższy poziom zagrożenia ubóstwem energetycznym występuje w podgrupie państw Europy Południowej i w podgrupie małych państw wyspiarskich. Z kolei najniższa średnia wartość wskaźnika całościowego ubóstwa energetycznego w grupie pierwszej związana jest z podgrupą państw skandynawskich i państw Beneluksu. Natomiast w ramach drugiej grupy najniższą średnią wartość wskaźnika ubóstwa energetycznego ma podgrupa złożona z Czech, Słowacji i Słowenii.

Ze względu na analizę danych w zakresie cen energii elektrycznej i gazu wykazałem charakterystyczne prawidłowości. Generalnie można stwierdzić, że średnie wartości cen dla średnich odbiorców indywidualnych i przemysłowych są wyższe w grupie państw niezaliczonych do Europy Środkowej. Ceny dla średnich odbiorców indywidualnych są większe o prawie 56% od cen dla grupy państw Europy Środkowej. Natomiast ceny dla średnich odbiorców przemysłowych są większe o prawie 24% od cen dla grupy państw Europy Środkowej. Podobne prawidłowości, jak w przypadku cen energii elektrycznej, stwierdziłem w zakresie cen gazu.

W przypadku danych dotyczących śmiertelności z powodu chorób układu krążenia, raka, cukrzycy lub przewlekłych chorób układu oddechowego wskazałem, że generalnie występuje podział na grupę państw niezaliczonych do Europy Środkowej i grupę państw zaliczonych do Europy Środkowej. Widać wyraźnie wyższy odsetek śmiertelności w populacji państw Europy Środkowej. Wskazałem też, że w przypadku wartości tego wskaźnika nie widać znacznych różnic między państwami Europy Zachodniej, krajami Beneluksu, państwami skandynawskimi i państwami Europy Południowej. Można wskazać, że wyraźny wpływ na poziom zdrowia w Polsce ma emisyjność GHG i gazów zawieszonych (co związane jest ze strukturą energetyczną i praktykami energetycznymi).

Ze względu na analizę danych w zakresie cechy diagnostycznej politycznych warunków życia, wskazałem istnienie generalnego podziału na grupę państw niezaliczonych do Europy Środkowej i grupę państw zaliczonych do Europy Środkowej. W ramach pierwszej grupy można wykazać różnice, tj. widoczny jest podział na państwa Europy Zachodniej i państwa Europy Południowej. Kraje Beneluksu i państwa skandynawskie charakteryzują się wysokimi wartościami wskaźników partycypacji politycznej, kultury politycznej i wolności obywatelskich. Podobne ustalenia poczyniłem w związku z analizą jakości demokracji i polityki ochrony środowiska (tj. wybranych wskaźników SGI). Trzy państwa skandynawskie mają najwyższe wartości wskaźnika demokracji i polityki ochrony środowiska w ramach SGI. Kolejną grupą państw, która ma wysokie wartości dwóch wskaźników w ramach SGI,

mniejsze jednak od państw skandynawskich, są państwa bałtyckie, tj. Estonia, Litwa i Łotwa. Uwzględnienie w analizie statystycznej i jakościowej cechy politycznych warunków życia wskazać może na potencjał poszczególnych państw członkowskich w szybkości przełamывania poszczególnych paradygmatów energetycznych. Generalnie widać więc zależność pomiędzy wyższym stopniem kultury demokratycznej i poziomem skonsolidowania demokracji a polityką energetyczną i polityką ochrony środowiska. Oprócz różnic w wartości wskaźników charakteryzujących cechę politycznych warunków życia, w tym wskaźnika partycypacji politycznej, wskazałem na różnice w partycypacji w życiu kulturalnym i aktywności fizycznej – najczęściej podział przebiega wzdłuż przyjętego wyróżnienia.

W przypadku trzeciej hipotezy wskazałem, że na podstawie cech diagnostycznych i skali parametrów (związanych bezpośrednio i pośrednio z energetyką), które wykorzystałem w analizie statystycznej i jakościowej wtórnych danych statystycznych, można wskazać, że głównym podziałem państw w UE-28 jest podział na państwa niezaliczone do Europy Środkowej i państwa zaliczone do Europy Środkowej. Ponadto wskazałem, że w ramach wyróżnionych dwóch grup państw członkowskich Unii Europejskiej, można wyodrębnić podgrupy. W ramach grupy państw niezaliczonych do Europy Środkowej wyodrębniłem: podgrupę państw skandynawskich, kraje Beneluksu, podgrupę państw Europy Południowej, podgrupę małych państw wyspiarskich (Cypr i Malta) i pozostałych państwach Europy Zachodniej. Natomiast w ramach grupy państw zaliczonych do Europy Środkowej wyodrębniłem: podgrupę państw bałtyckich (Estonia, Litwa i Łotwa), podgrupę złożoną z Czech, Słowacji i Słowenii, a także podgrupę złożoną z Bułgarii, Chorwacji, Polski, Rumunii i Węgier. W przypadku ostatniej podgrupy wskazałem na częste odstawanie pod względem skali parametrów Bułgarii i Rumunii, co wskazuje na ich podobieństwo do innych państw zachodnich Bałkanów, które nie są członkami Unii Europejskiej (Bośnia i Hercegowina, Serbia, Macedonia). W zaprezentowanych badaniach wyróżnienie niektórych podgrup wynika bardziej z cech statystycznych niż z cech geograficzno-historycznych, co związane jest różnicami w wartościach wskaźników.

W przypadku czwartej hipotezy wskazałem, że mimo przesunięć w ramach wyodrębnionych skupień w latach 2000–2015 utrzymuje się ogólny podział na państwa Europy Zachodniej, Europy Południowej i Europy Środkowej. W 2015 roku mimo wielu zmian w energetyce nie zaszła znaczna zmiana w strukturze TPES (całkowitego zaopatrzenia w energię pierwotną) w UE-28, jakkolwiek odnawialne źródła energii zwiększyły swój udział procentowy ponad dwukrotnie. Udział węgla w strukturze TPES zmniejszył się w wartościach bezwzględnych o ponad 18%, mimo to pozostaje on trzecim głównym nośnikiem energii. Z kolei analizując zmiany w strukturze produkcji energii elektrycznej w UE-28 w okresie

2000–2015, należy wskazać, że odnawialne źródła energii zwiększyły swój udział procentowy i przesunęły się na pierwsze miejsce. Zmiany w strukturze produkcji energii elektrycznej wykazują się większą dynamikę w porównaniu ze zmianami TPES.

V. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

1. Pozostałe obszary zainteresowań naukowych i osiągnięcia w tym zakresie

Ze względu na konieczność utrzymania spójności w monotematycznym cyklu, który stanowi osiągnięcie naukowe (zob. punkt IV), pozostałe obszary zainteresowań umieściłem w punkcie V Autoreferatu. Najważniejsze znaczenie, poza polityką i bezpieczeństwem energetycznym, ma dla mnie problematyka bezpieczeństwa informacji, która stanowi drugie pole badawcze. Do głównych tekstów w tej dziedzinie zaliczyłem następujące publikacje:

- [1] ROSICKI Remigiusz (2019), *US Espionage against Poland in 1970–1989*, "Przegląd Politologiczny", nr 1 (w druku) [ERIH plus, Index Copernicus].
- [2] ROSICKI Remigiusz (2018), *Counter-Terrorist Security: the Example of the Special Powers of the Polish Special Services in the Field of Surveillance of Foreign Nationals*, "Przegląd Strategiczny", nr 11, s. 263–277 [ERIH plus, SCOPUS, Index Copernicus].
- [3] ROSICKI Remigiusz (2018), *Information security as exemplified by the crime of espionage in the Polish and Swedish criminal law*, "Studia Politologiczne", vol. 49, s. 180–201 [ERIH plus, Index Copernicus].
- [4] ROSICKI Remigiusz (2016), *Espionage against Poland in the Documents and Analyses of the Polish Special Services (1944–1989) - as Illustrated by the Intelligence Activities of the USA*, "Środkowoeuropejskie Studia Polityczne", nr 1, s. 167–189 [ERIH plus, Index Copernicus].
- [5] ROSICKI Remigiusz (2016), *Poland's internal security as exemplified by the tasks and activities of the Internal Security Agency in the period 2007–2015*, "Przegląd Politologiczny", nr 1, s. 165–176 [ERIH plus, Index Copernicus].
- [6] ROSICKI Remigiusz (2015), *Information and anti-terrorist security of Poland. A critical analysis exemplified with the tasks and activity of the Internal Security Agency*, "Studia Politologiczne", vol. 38, s. 88–105 [ERIH plus, Index Copernicus].
- [7] ROSICKI Remigiusz (2014) *Information Security as Exemplified by Clandestine Collaboration and Influence Exerted by the Polish Internal Security Agency Officers on Journalists - De Lege Lata and De Lege Ferenda Regulations*, "Przegląd Strategiczny", nr 7, s. 145–154 [ERIH plus, SCOPUS, Index Copernicus].
- [8] ROSICKI Remigiusz (2014), *The protection of internal security and constitutional order as exemplified by the tasks and activity of the Internal Security Agency – a critical analysis of de lege lata and de lege ferenda regulations*, "Przegląd Politologiczny", nr 3, s. 107–118 [ERIH plus, Index Copernicus].
- [9] ROSICKI Remigiusz (2014), *Surveillance and data retention in Poland*, "Public Policy and Economic Development", Issue 2, s. 63–75 [Index Copernicus].

W przypadku drugiego pola badawczego przedmiotem mojego zainteresowania jest kategoria zagrożeń związanych z bezpieczeństwem informacji. Przy czym należy zwrócić uwagę, że kategoria bezpieczeństwa informacji w naukach politycznych jest o wiele szerszą kategorią, niż chociażby kategoria przestępstw przeciwko ochronie informacji w prawie. Zatem we własnych badaniach zagrożenia bezpieczeństwa informacji powiązałem z wybranymi przestępstwami przeciwko państwu (np. szpiegostwo, dezinformacja wywiadowcza) oraz z pozaprawnymi kategoriami, takimi jak wojna informacyjna, dywersja ideologiczna i cyberterrorizm. Zagrożeniem w sferze bezpieczeństwa informacji mogą być też działania samego państwa. Przykładem tego może być dysponowanie szczególnym rodzajem środków zbierania informacji (w skrócie określonych czynnościami inwigilacyjnymi) w celu zwalczania przestępstw przeciwko państwu lub innego rodzaju przestępstw. W tym kontekście prowadzę badania, które podążają w dwóch kierunkach. Pierwszym kierunkiem są analizy w zakresie ewentualnych naruszeń prawa przez podmioty dysponujące takimi środkami. Natomiast drugim kierunkiem są analizy rozwiązań instytucjonalnych, w zakresie szczególnego rodzaju środków, które sprzyjają nieuzasadnionej ingerencji w sferę wolności i praw jednostki. Naturalną konsekwencją badań nad zagrożeniami w sferze bezpieczeństwa informacji jest analiza efektywności działań instytucji, do których zadań należy rozpoznawanie, zapobieganie, wykrywanie i zwalczanie tego typu zagrożeń. Dokonując uogólnienia sensu pola badawczego można powiedzieć, że przedmiotem moich studiów są wybrane zagadnienia polityki kryminalnej⁷ i polityki prawa.⁸

W badaniach prowadzonych w ramach drugiego pola badawczego wykorzystuję różne rodzaje metod i technik badawczych. Do głównych metod i technik stosowanych przeze mnie należy zaliczyć: ujęcia instytucjonalno-prawne, a także interpretacje teleologiczne, funkcjonalne, porównawcze, dogmatyczno-doktrynalne i prokonstytucyjne.⁹ W przypadku analizy efektywności działań podmiotów odpowiedzialnych za przeciwdziałanie zagrożeniom bezpieczeństwu informacji w sposób swobodny nawiązuję do koncepcji anomii R. Mertona. W anomii R. Merton zakłada, że w realizacji wytyczonych kulturowo celów pomijane są

⁷ WRÓBLEWSKI Bronisław (1922), *Wstęp do polityki kryminalnej*, KSNP: Wilno; RAPPAPORT Emil Stanisław (1948), *Polityka kryminalna w zarysie*, SWP: Łódź; KRUKOWSKI Adam (1991), *Wybrane zagadnienia nauki polityki kryminalnej*, UW: Warszawa; PIKULSKI Stanisław (2009), *Polityka karna w Polsce z perspektywy międzynarodowej*, "Białostockie Studia Prawnicze", Zeszyt 6, s. 13–21.

⁸ PODGÓRECKI Adam (1957), *Założenia polityki prawa. Metodologia pracy legislacyjnej i kodyfikacyjnej*, WP: Warszawa; BIERNAT Tadeusz (2007), *Polityka prawa a model edukacji prawniczej*, KTE: Kraków, s. 82–98; PAŁECKI Krzysztof (2008), *Legal Policy. The attempt to reinterpretation and new legislature Fields*, [w:] *Politics of law and legal policy*, red. BIERNAT Tadeusz, ZIRK-SADOWSKI Marek, Wolters Kluwer: Warszawa, s. 52 i nast.

⁹ WRONKOWSKA Sławomira (2005), *Podstawowe pojęcia prawa i prawoznawstwa*, Ars boni et aequi: Poznań, s. 82–97; DUKIET-NAGÓRSKA Teresa (2010), *Zasada proporcjonalności w prawie karnym*, Kluwer: Warszawa; NOWACKI Józef, TABOR Zygmunt (2016), *Wstęp do prawoznawstwa*, Kluwer: Warszawa, s. 293–313; KULESZA Jan (2017), *Problemy teorii kryminalizacji. Studium z zakresu prawa karnego i konstytucyjnego*, UŁ: Łódź.

ustalone społecznie środki, które w sposób swobodny zastępowane są innymi. W ujęciu tym determinanty zachowań dysfunkcyjnych należy szukać w społecznych i kulturowych źródłach.¹⁰ Wraz z rozpoczęciem badań źródłowych na dokumentacji zgromadzonej w Instytucie Pamięci Narodowej rozszerzyłem metodologię o hermeneutykę źródeł historycznych (materiały wytworzone przez służby specjalne PRL w zakresie bezpieczeństwa informacji). Poznanie źródeł historycznych, zgodnie z metodą progresywną badań nad źródłami, daje możliwość lepszego zrozumienia aktualnej rzeczywistości.¹¹

Poszczególne teksty można podzielić ze względu na zagadnienia: (1) rozpoznania i zwalczania zagrożeń związanych z bezpieczeństwem informacji [1, 3 i 4], (2) podmiotów odpowiedzialnych za zwalczanie zagrożeń związanych z bezpieczeństwem informacji [5 i 8], (3) stwarzania zagrożeń bezpieczeństwa informacji przez polskie służby specjalne, które dysponują szczególnym rodzajem środków zbierania informacji [2, 6, 7 i 9]. W celu popularyzacji tej tematyki i zwiększenia poziomu internacjonalizacji dorobku wszystkie teksty w ramach drugiego pola badawczego zostały opublikowane w języku angielskim. Prawie wszystkie teksty z tej grupy zostały opublikowane w czasopismach znajdujących się na liście ERIH plus (w tym jedno czasopismo na liście SCOPUS).

Główne wnioski związane z tekstami [1, 3 i 4]:

W okresie przed 1990 rokiem polskie służby specjalne dosyć dobrze rozpoznawały zagrożenia wynikające z działalności członków rezydentury wywiadu ulokowanych w placówkach dyplomatycznych. Wynikało to z faktu prowadzonych ciągłych działań kontrwywiadowczych ukierunkowanych na obiekty dyplomatyczne, dyplomatów i personel dyplomatyczny. Mimo wszystko utrudnieniem w zakresie zwalczania działalności rezydentury był sam status dyplomaty w obcym państwie. Wraz z rozwojem nowych technologii komunikacyjnych służby specjalne mają większe problemy z rozpoznawaniem realnych zagrożeń wywiadowczych ukierunkowanych na obywateli polskich. Polskie służby specjalne dysponują niewielkimi środkami rozpoznania zagrożenia związanego z werbunkiem polskich obywateli pozostających poza granicami państwa lub wyjeżdżających okresowo. Tylko w 1987 roku polskie służby zidentyfikowały ponad 200 prób werbunków obywateli polskich czasowo przebywających poza granicami państwa. W drugiej połowie lat 80. XX wieku ponownie wzrosło znaczenie RFN i Berlina Zachodniego w werbunku polskich obywateli przez CIA (w tym i przy współpracy z BND).

W badanym okresie działania obcych wywiadów skupiały się na pozyskiwaniu informacji dotyczących: (1) sytuacji społecznej, politycznej i gospodarczej Polski, również i całego bloku

¹⁰ MERTON Robert K. (2002), *Teoria socjologiczna i struktura społeczna*, PWN: Warszawa, s. 197–265.

¹¹ HANDELSMAN Marcei (2010), *Historyka*, UW: Warszawa; WERNER Wiktor (2012), *Wprowadzenie do historii*, PWN: Warszawa.

*Remigiusz
Posichu*

wschodniego, (2) technologii militarnych i niemilitarnych, (3) prac nad nowymi technologiami militarnymi i niemilitarnymi, (4) badań w dziedzinie nauk przyrodniczych i fizyce (szczególnie w zakresie technologii jądrowych lub innych technologii mogących wiązać się nawet pośrednio z wytwarzaniem broni masowego rażenia), (5) funkcjonowania wojska, (6) funkcjonowania służb mundurowych i służb specjalnych, (7) potencjału militarnego, (8) potencjału surowcowego i energetycznego.

Zgodnie z metodą progresywną badań materiału źródłowego ustalenia w zakresie sfer zainteresowań i metod wywiadowczych wykorzystuję w analizie tych samych problemów w obecnych warunkach społecznych i politycznych.

W przypadku oceny efektywności rozwiązań prawnych w zwalczaniu różnych form działalności wywiadowczej od II połowy XX wieku wskazałem na dwa główne problemy. Pierwszym problemem są same rozwiązania prawne, które są nieefektywne w zwalczaniu współczesnych form działalności wywiadowczej skierowanej przeciwko Polsce (przepisy penalizujące szpiegostwo). Drugim problemem jest dysfunkcjonalność polskiego kontrwywiadu, który ze względu na upolitycznienie, upartyjnienie i brak strategicznych rozwiązań nie jest efektywny w rozpoznaniu i zwalczaniu zagrożeń wywiadowczych i nowych form wojny informacyjnej.

Skutkiem prowadzonych analiz w zakresie efektywności rozwiązań prawnych są własne propozycje zmian dla ustawodawcy. Do głównych propozycji zaliczyłem: (1) konieczność zmian przepisów, które penalizują czyny szpiegostwa i czyny skierowane przeciwko ochronie informacji (w tym czyny określane mianem „cyberterroryzmu”), (2) konieczność rozwiązań systemowych w zakresie czynów skierowanych przeciwko państwu i zarazem ochronie informacji, (3) konieczność zastąpienia znamienia „obcy wywiad” znamieniem „obcego państwa” lub „obcej władzy”, czyli rozwiązań, które są obecne w innych państwach (np. w Szwecji, Serbii i Chorwacji), (4) konieczność rozszerzenia odpowiedzialności karnej na różne postacie przygotowania do przestępstwa szpiegostwa, (5) konieczność zmian w zapisach postaci uprzywilejowanej przestępstwa szpiegostwa, tak aby wyeliminować doktrynalną interpretację obecnego rozwiązania prawnego, (6) konieczność wprowadzenia regulacji penalizujących sam fakt zgłoszenia gotowości działania na rzecz obcego państwa przeciwko Polsce, (7) możliwość wprowadzenia kazuistycznych określeń dla informacji jako przedmiotu przestępstwa, (8) możliwość wprowadzenia skonkretyzowanych form przestępstwa szpiegostwa w związku z naruszaniem zasad ostrożności (jakkolwiek wprowadziłoby to zbyt duży stopień restrykcyjności prawa), (9) możliwość wprowadzenia penalizacji różnych form działalności wywiadowczej w odróżnieniu od przestępstwa szpiegostwa głównego, (10) możliwość wprowadzenia penalizacji różnych form wsparcia

zagranicznego, które penalizowałoby czyny, które można określić mianem nielegalnego wsparcia materialnego, nielegalnego wsparcia dla agentury wpływu lub nielegalnego prowadzenia działań wywierania wpływu na opinię publiczną w sprawach mających zasadnicze znaczenie dla państwa.

W przypadku dysfunkcyjności polskiego kontrwywiadu w zakresie zwalczania zagrożeń wywiadowczych konieczna jest szybka reforma struktur polskiego kontrwywiadu cywilnego. Oprócz zmian organizacyjnych, należy wskazać, że poważnym zagrożeniem dla jakości działań kontrwywiadowczych jest system naboru i szkoleń w ramach polskich służb specjalnych. Potencjał kadrowy polskiego kontrwywiadu i jego przygotowanie ogranicza też wykorzystanie istniejących już przepisów penalizujących szpiegostwo. Polski kontrwywiad wykazuje niski potencjał w zakresie pracy z osobowymi źródłami informacji.

Główne wnioski związane z tekstami [5 i 8]:

Ustawowy zakres zadań polskiego kontrwywiadu cywilnego determinuje małą efektywność w zakresie zwalczania typowych przestępstw przeciwko bezpieczeństwu państwa (np. szpiegostwo, dezinformacja wywiadowcza), a także nowych form zagrożeń bezpieczeństwa informacji. Utrzymywanie wielozadaniowości polskiego kontrwywiadu skutkuje *de facto* sytuowaniem go w obszarze działalności wywiadu kryminalnego, co należy ocenić negatywnie. Propozycje zmian ustawowych przedstawione w okresie 2013–2018 *de facto* nie mogą zwiększyć znacząco efektywności polskiego kontrwywiadu cywilnego. Co więcej proponowane zmiany nie dają podstawy, aby sądzić, że polski kontrwywiad będzie samodzielnym podmiotem w prowadzonych sprawach z zakresu przestępczości ekonomicznej, skarbowej i narkotykowej. Konieczne staje się wprowadzenie zmian, które sytuować będą cywilny kontrwywiad w ramach modelowego kontrwywiadu zajmującego się problematyką przestępstw przeciwko państwu i informacji.

Brak efektywnego nadzoru władzy wykonawczej i ustawodawczej oraz kontroli przełożonych nad działaniami funkcjonariuszy powoduje utrzymywanie się różnych rodzajów patologii strukturalnych w polskim kontrwywiadzie cywilnym. W analizach wykazałem, że jednym z większych problemów kontrwywiadu jest odpowiedni dobór kadr. Problem odpowiednich kadr należy rozszerzyć o brak rzetelnych i transparentnych instrumentów awansu w ramach kontrwywiadu. Ponadto w analizach wskazałem, że system szkoleń i kursów nie jest efektywnym mechanizmem w przygotowaniu do służby. Ze zdziwieniem należy przyjąć fakt braku systemu szkoleń opartego na przynajmniej dwóch długookresowych etapach szkoleniowych – podoficerskiego i oficerskiego.

Remigiusz
Posichu

Podsumowując należy wskazać, że „upolitycznienie” służb, nieodpowiedni dobór kadr, brak właściwego systemu szkolenia w powiązaniu z brakiem odpowiedniego nadzoru, powodują, że mamy do czynienia z nieodpowiednim wykorzystaniem potencjału służb do zwalczania przestępstw skierowanych przeciwko bezpieczeństwu państwa i informacji. Aby zniwelować dysfunkcjonalność i nieprawidłowości w organizacji, należy podjąć stanowcze kroki w kierunku lepszego zarządzania zasobami ludzkimi w ramach polskiego cywilnego kontrwywiadu. Ogólnym wnioskiem, związanym z przeprowadzoną analizą, jest konieczność przeprowadzenia reformy służb specjalnych w Polsce, co można sprowadzić do konkretnego postulatu zakładającego konieczność większej specjalizacji poszczególnych służb.

Główne wnioski związane z tekstami [2, 6, 7 i 9]:

Zmiany na gruncie tzw. ustawy inwigilacyjnej z 2016 roku nie realizują wytycznych, które skierował Trybunał Konstytucyjny w stosunku do ustawodawcy w związku z uznaniem poszczególnych przepisów w zakresie kontroli operacyjnej, stosowanej przez poszczególne służby, za niekonstytucyjne. Oznacza to, że czynności inwigilacyjne (czynności w zakresie kontroli operacyjnej) na gruncie wspomnianej ustawy mogą naruszać prawa i wolności zarówno obywateli polskich, jak i cudzoziemców. Według zaprezentowanych przeze mnie analiz polskie służby specjalne w dalszym ciągu mają znaczny i nieuzasadniony dostęp do danych telekomunikacyjnych, których zbieranie nie podlega rygorom, które są podstawą chociażby utrwalania rozmów telefonicznych. Mechanizm kontroli procedury uzyskiwania zgody na poszczególne czynności w zakresie kontroli operacyjnej i pozyskiwania danych teleinformatycznych należy uznać za pozorny. Tym samym transparentność działania polskich służb specjalnych w tym zakresie pozostaje w dalszym ciągu na niskim poziomie.

W przypadku Ustawy o działaniach antyterrorystycznych rozwiązania w zakresie inwigilacji cudzoziemców są w zasadzie powtórzeniem tych, które znajdują się w Ustawie o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu w stosunku do wszystkich osób. Różnicą jest to, że czynności niejawne stosowane przez ABW, w związku z obawą prowadzenia działalności terrorystycznej, podlegają jeszcze mniejszej kontroli niż w przypadku ogólnych kompetencji ABW. Ustawodawca zrezygnował z kontroli sądowej pierwotnych wniosków o inwigilację cudzoziemców. Według analiz przedstawionych przeze mnie, rozwiązanie to należy uznać za łamiące podstawowe zasady demokratycznego państwa prawa, w tym zasady proporcjonalności. Ponadto należy zwrócić uwagę, że czynności inwigilacyjne w stosunku do cudzoziemców nie są ograniczone zasadą subsydialności, co również można uznać za naruszenie zasad demokratycznego państwa prawa.

W polityce karnej w zakresie zwalczania określonych rodzajów przestępstw istotne znaczenie ma wskazanie: (1) dobra prawnego jakie ma być chronione, (2) stopnia intensywności

*Remigiusz
Rosicki*

ochrony dobra i (3) środków jakie mają być użyte do ochrony dobra. W przypadku demokratycznego państwa prawa, polityka karna nie może stanowić tylko i wyłącznie instrumentu sprawowania władzy, powinna ona natomiast stanowić instrument ochrony dóbr cennych dla społeczeństwa. Według zaprezentowanych przeze mnie analiz w Polsce ustawodawca wielokrotnie nadużywa figury zagrożeń bezpieczeństwa do tworzenia mechanizmów inwigilacji, które mogą naruszać prawa i wolności jednostek.

Poza przedstawionym w pkt. IV osiągnięciem naukowym oraz publikacjami zaliczonymi do drugiego pola badawczego opublikowałem łącznie 25 pozycji naukowych, w tym 13 artykułów w czasopismach naukowych i 11 rozdziałów w pracach pod redakcją oraz jedną monografię. Z 25 pozycji 40% opublikowano w językach obcych, głównie w języku angielskim, ale też w języku rosyjskim i serbskim. W ramach 25 pozycji wyodrębnić można dwie grupy zagadnień – bezpieczeństwo energetyczne i informacji, a także podstawowe kategorie i węzłowe zagadnienia nauk politycznych. Pierwsza grupa tekstów stanowiła 48%, natomiast druga grupa 52% opublikowanych prac. Ze względu na metodologię prace te mają głównie charakter poglądowy, koncepcyjny, eksploracyjny, deskryptywny i teoretyczny. Oprócz publikacji tekstów uczestniczyłem w różnym zakresie w redakcji 5 prac zbiorowych.

BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE I INFORMACJI:

- **ROSICKI Remigiusz, ROSICKI Grzegorz (2018),** *Sigurnost snabdevanja Poljske gasom: nova perspektiva energetske bezbednosti*, "Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla Bezpieczeństwa", nr 1, s. 1300–1314 (tekst w języku serbskim / swój udział w tekście oceniam na 70%).
- **ROSICKI Remigiusz (2017),** *Характеристика институционально-правовых аспектов энергетической политики Польши*, "International and Security Studies", no. 2, s. 61–76 (tekst w języku rosyjskim).
- **ROSICKI Remigiusz, ROSICKI Grzegorz (2014),** *Biogas, agricultural biogas and biogas plants in Poland – selected statistical and legal aspects*, [w:] *Bezpieczeństwo energetyczne. Rynki surowców i energii – teraźniejszość i przyszłość: Geopolityka - Polska-Świat*, red. KWIATKIEWICZ Piotr, Fundacja na rzecz Czystej Energii: Poznań 2014, s. 327–349 (swój udział w tekście oceniam na 60%).
- **ROSICKI Remigiusz, GIELNIK Anna (2014),** *Bezpieczeństwo energetyczne i ekologiczne na przykładzie węgla brunatnego w Polsce*, [w:] *Bezpieczeństwo energetyczne. Rynki surowców i energii - teraźniejszość i przyszłość. Tom II: Geopolityka - Polska - Świat*, red. KWIATKIEWICZ Piotr, Fundacja na rzecz Czystej Energii: Poznań, s. 467–497 (swój udział w tekście oceniam na 50%).
- **ROSICKI Remigiusz (2013),** *Instrumentalisation and Objectification of Human Sexuality*, "Środkowoeuropejskie Studia Polityczne", nr 1, s. 281–292.

*Remigiusz
Rosicki*

- **ROSICKI Remigiusz** (2013), *Transmission easement – selected problems*, [w:] *Bezpieczeństwo energetyczne – surowce kopalne vs alternatywne źródła energii*, red. KWIATKIEWICZ Piotr, WSB: Poznań, s. 245–253.
- **GIELNIK Anna, ROSICKI Remigiusz** (2013), *Energetyka wiatrowa w Polsce – możliwości rozwoju i zagrożenia*, [w:] *Bezpieczeństwo energetyczne – surowce kopalne vs alternatywne źródła energii*, red. KWIATKIEWICZ Piotr, WSB: Poznań, s. 191–205 (swój udział w tekście oceniam na 50%).
- **ROSICKI Remigiusz** (2013), *Panoptikon – władza, wiedza i informacja*, "Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla Bezpieczeństwa", nr 4, s. 77–96
- **ROSICKI Remigiusz** (2012), *Pojęcie i definicje bezpieczeństwa energetycznego*, [w:] *Bezpieczeństwo energetyczne Polski w Unii Europejskiej – wizja, czy rzeczywistość?*, red. LESZCZYŃSKI Tadeusz Zbigniew, WSIZiA: Warszawa, s. 35–66.
- **ROSICKI Remigiusz, ROSICKI Grzegorz** (2012), *Znaczenie gazociągu Nord Stream dla Polski*, "Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego", nr 6, s. 139–156 (swój udział w tekście oceniam na 50%).
- **ROSICKI Remigiusz** (2010), *Międzynarodowe i europejskie koncepcje zrównoważonego rozwoju*, "Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla Bezpieczeństwa", nr 4, s. 44–56.
- **KĄŁĄŻNA Klaudia, ROSICKI Remigiusz** (2010), *Wymiary bezpieczeństwa energetycznego Unii Europejskiej*, WSB: Poznań, s. 284 (w publikacji wykorzystano treści doktoratu / swój udział w monografii oceniam na 75%).

PODSTAWOWE KATEGORIE I WĘZŁOWE ZAGADNIENIA NAUK POLITYCZNYCH:

- **ROSICKI Remigiusz** (2014), *On the political dimension of political science – a few words about political dimension as the final judgment and reasoning*, [w:] *W poszukiwaniu polityczności*, red. JURGA-WOSIK Ewa, PACZOS Sebastian, **ROSICKI Remigiusz**, WNPIDz UAM: Poznań, s. 71–81.
- **ROSICKI Remigiusz** (2014), *Uniwersalizm i partykularyzm*, [w:] *W poszukiwaniu polityczności*, red. JURGA-WOSIK Ewa, PACZOS Sebastian, **ROSICKI Remigiusz**, WNPIDz UAM: Poznań, s. 35–52.
- **ROSICKI Remigiusz** (2013), *Processes of change in academia – the impact of government and market*, "Przegląd Politologiczny", nr 3, s. 183–200.
- **KĄŁĄŻNA Klaudia, ROSICKI Remigiusz** (2013), *O interesie narodowym i racji stanu – rozważania teoretyczne*, "Przegląd Politologiczny", nr 1, 2013, s. 119–128 (swój udział w tekście oceniam na 50%).
- **KĄŁĄŻNA Klaudia, ROSICKI Remigiusz** (2013), *Siła, walka, terytorium, populacja – od nauk przyrodniczych do nauk o polityce*, [w:] *Metafory polityki*, tom 4, red. KACZMAREK Bohdan, Elipsa: Warszawa, s. 61–79 (swój udział w tekście oceniam na 60%).

- **ROSICKI Remigiusz** (2012), *The crisis of the formula of liberal democracy*, [w:] *Kryzys w stosunkach międzynarodowych*, red. JUREŃCZYK Łukasz, SHUKURALIEVA Nartsiss, TREMPAŁA Wojciech, KPSW: Bydgoszcz, s. 19–37.
- **ROSICKI Remigiusz** (2012), *Development of Social Sciences in Dissertations of Immanuel Wallerstein - Implications for the Theory of International Relations*, "Przegląd Strategiczny", nr 2, s. 157–170.
- **ROSICKI Remigiusz** (2012), *Kryzys demokracji liberalnej - wybrane problemy rządzenia, legitymizacji i reprezentacji*, [w:] *Od teorii do praktyki politycznej. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Zbigniewowi Blokowi z okazji 40-lecia pracy zawodowej i 70-lecia urodzin*, red. KOŁODZIEJCZAK Małgorzata, ROSICKI Remigiusz, WNPID UAM: Poznań, s. 241–258.
- **ROSICKI Remigiusz**, SZEWCZAK Wiktor (2012), *O przedmiocie badań politologii. Czy możliwa jest ogólna teoria polityki?*, "Studia Polityczne", nr 29, s. 37–62 (swój udział w tekście oceniam na 50%).
- **ROSICKI Remigiusz** (2012), *Public sphere and private sphere – masculinity and femininity*, [in:] *Some Issues on Women in Political, Media and Socio-economic Space*, red. ANDRUSZKIEWICZ Iwetta, BALCZYŃSKA-KOSMAN Alina, WNPID UAM: Poznań 2012, s. 9–19.
- **ROSICKI Remigiusz** (2012), *Rzecz o nepotyzmie i kumoterstwie*, "Przegląd Politologiczny", nr 2, s. 131–146.
- **ROSICKI Remigiusz** (2010), *O pojęciu i istocie bezpieczeństwa*, "Przegląd Politologiczny", nr 3, s. 24–32.
- **ROSICKI Remigiusz** (2010), *O suwerenności*, "Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla Bezpieczeństwa", nr 4, s. 63–72.

REDAKCJA PRAC ZBIOROWYCH:

- JURGA-WOSIK Ewa, PACZOS Sebastian, **ROSICKI Remigiusz**, red. (2014), *W poszukiwaniu polityczności*, WNPIDz UAM: Poznań (swój udział w pracy redakcyjnej oceniam na 33,3%).
- KWIATKIEWICZ Piotr, SZCZERBOWSKI Radosław *et al.*, red. [w tym **ROSICKI Remigiusz**] (2015), *Bezpieczeństwo energetyczne. Rynki surowców i energii. Energetyka w czasach politycznej niestabilności*, Fundacja na rzecz Czystej Energii: Poznań, s. 835 (mój udział w pracy redakcyjnej dotyczył jednego rozdziału monografii - 5%).
- MAJ Jan, KWIATKIEWICZ Piotr, SZCZERBOWSKI Radosław *et al.*, red. [w tym **ROSICKI Remigiusz**] (2015), *Między ewolucją a rewolucją - w poszukiwaniu strategii energetycznej. Tom 2*, Fundacja na rzecz Czystej Energii: Poznań, s. 907 (mój udział w pracy redakcyjnej dotyczył jednego rozdziału monografii - 8%).
- KWIATKIEWICZ Piotr, SZCZERBOWSKI Radosław *et al.*, red. [w tym **ROSICKI Remigiusz**] (2014), *Europejski wymiar bezpieczeństwa energetycznego a ochrona*

środowiska, Fundacja na rzecz Czystej Energii: Poznań, s. 961 (mój udział w pracy redakcyjnej dotyczył dwóch rozdziałów monografii - 8%).

- KOŁODZIEJCZAK Małgorzata, **ROSICKI Remigiusz**, red. (2012), *Od teorii do praktyki politycznej. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Zbigniewowi Błokowi z okazji 40-lecia pracy zawodowej i 70-lecia urodzin*, WNPiD UAM: Poznań (swój udział w pracy redakcyjnej oceniam na 50%).

W okresie lat 2010–2018 uczestniczyłem w 55 konferencjach, z czego 19 konferencji miało charakter konferencji międzynarodowych. W 55 przypadkach uczestniczyłem aktywnie w konferencjach, tj. wygłosiłem referat lub uczestniczyłem w panelu dyskusyjnym. Tematykę wygłoszonych referatów (lub paneli dyskusyjnych) można podzielić na trzy grupy: zagrożenia bezpieczeństwa energetycznego (68%), zagrożenia bezpieczeństwa informacji (12%), podstawowe kategorie i węzłowe zagadnienia nauk politycznych (20%).

Obecnie prowadzę kwerendę i analizę dokumentów zgromadzonych w Instytucie Pamięci Narodowej. Zakres badań dotyczy zagrożeń bezpieczeństwa informacji w zakresie działalności wywiadowczej państw trzecich przeciwko Polsce oraz działalności wywiadowczej i kontrwywiadowczej służb specjalnych PRL. Ze względu na charakter źródeł i ilość materiału badania w tym zakresie są czasochłonne. Jakkolwiek efektem prowadzonych pogłębionych studiów będzie publikacja monograficzna na temat zagrożeń wywiadowczych i działań kontrwywiadowczych w okresie PRL z ewaluacją zjawiska na okres II dekady XXI wieku.

2. Projekty i granty

W latach 2015–2019 współpracowałem z Institute for Security, Energy and Climate Studies – ISECS. W ramach współpracy byłem konsultantem projektów ISECS w zakresie wybranych problemów z dziedziny polityki energetycznej i klimatycznej. Konsultacje dotyczyły projektów:

- "Strategia walki ze smogiem";
- "The Climate Change Performance Index";
- "Economic security and integration of electricity market in the Intermarium".

W 2014 w ramach grantu dotyczącego powołania kierunku studiów "International Relations: Regional and trans-border cooperation" (POKL.04.01.01-00-109/13-00) przygotowałem materiały i syllabus dla przedmiotu "Energy Policy of Poland and the EU". Program studiów głównie przeznaczony był dla studentów zagranicznych (na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). Grant dla kierunku "International Relations: Regional and trans-border cooperation" obejmował przygotowanie wymienionych materiałów i prowadzenie poszczególnych przedmiotów w ramach modułów kształcenia.

W 2018 roku byłem wykonawcą pomocniczym w projekcie pt. „Rola mediów w kreowaniu aktywności fizycznej i zainteresowań pro-sportowych w środowisku akademickim” (nr umowy: 0027/RS4/2016/54). Kierownikiem projektu jest prof. Jędrzej Skrzypczak.

Ponadto w okresie 2014–2019 byłem członkiem sieci naukowej „Energy Security – Poland” (EnSePol). Przedmiotem działania sieci naukowej jest:

- wspólna organizacja cyklicznych konferencji naukowych w zakresie problemów energetyki i ochrony środowiska;
- koordynacja badań prowadzonych przez poszczególne grupy badawcze w EnSePol;
- wymiana usług badawczych, wdrożeniowych i komercjalizacja badań.

Z kolei w okresie 2014–2018 współuczestniczyłem w organizacji cyklicznych konferencji naukowych organizowanych przez Fundację na rzecz Czystej Energii (m.in. „Bezpieczeństwo energetyczne - rynki surowców i energii” i „Europejski wymiar bezpieczeństwa energetycznego Polski a ochrona środowiska”). W ramach działań prowadzonych przez Fundację zajmowałem się koordynacją badań zleconych przez podmioty zewnętrzne oraz współuczestniczyłem w jej projektach.

3. Aktywność dydaktyczna

W latach 2010–2018 w ramach aktywności dydaktycznej prowadziłem zajęcia na kierunkach: *Politologia*, *Stosunki międzynarodowe*, *Bezpieczeństwo narodowe* i *Zarządzanie państwem* na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Moje zajęcia obejmowały zarówno wykłady, jak i ćwiczenia z następujących przedmiotów: „Teoria polityki”, „Socjologia polityki”, „Decydowanie polityczne”, „Wstęp do nauki o polityce”, „Podstawy wiedzy o polityce”, „Prawo obronne”, „Międzynarodowe prawo publiczne”, „Międzynarodowe bezpieczeństwo energetyczne”, „Prawo karne materialne i prawo wykroczeń”, „Polityka energetyczna i prawo energetyczne” (fakultet), „Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności” (fakultet), „Przestępstwa korupcyjne” (fakultet).

W okresie 2010–2018 prowadziłem również seminarium dyplomowe. W omawianym okresie wypromowałem 43 licencjatów, z czego 8 to absolwenci kierunku *Ochrona środowiska* na Wydziale Biologii, natomiast pozostali to absolwenci Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (*Stosunki międzynarodowe*, *Bezpieczeństwo narodowe*, *Dziennikarstwo i Komunikacja społeczna*). Ponadto wypromowałem jednego magistranta w ramach programu studiów anglojęzycznych. Tematyka prowadzonych seminariów głównie dotyczyła polityki państw

wobec zagrożeń związanych z bezpieczeństwem energetycznym i informacji oraz polityki kryminalnej.

W okresie 2011–2015 prowadziłem zajęcia na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Moje zajęcia obejmowały ćwiczenia z następujących przedmiotów: „Prawo energetyczne”, „Publiczne prawo gospodarcze i ochrona konkurencji”.

Moja aktywność dydaktyczna została doceniona przez studentów, w roku akademickim 2012/2013 otrzymałem nagrodę studentów Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM dla prowadzącego zajęcia na kierunku politologia.

W okresie 2015–2018 prowadziłem zajęcia i wykłady w Wyższej Szkole Bankowej w Poznaniu. Prowadzone przedmioty: „Prawoznawstwo” oraz „Prawoznawstwo z elementami prawa karnego”.

W okresie 2016–2018 zostałem wyznaczony na promotora pomocniczego w czterech przewodach doktorskich:

- Lasha Markozashvil (praca: „System Approach to the European Union Studies”),
- Bożena Piątkowska (praca: „Polityka państwa w zakresie zwalczania przestępczości zorganizowanej w sektorze paliwowym w Polsce po 1989 roku”),
- Anna Górską (praca: „Polityka Unii Europejskiej wobec problemu ubóstwa energetycznego w wybranych państwach członkowskich”),
- Kinga Jasiak (praca: „Nierówności społeczno-ekonomiczne jako skutek globalizacji”).

4. Aktywność organizacyjna

W okresie 2010–2019 byłem członkiem Polskiego Towarzystwo Nauk Politycznych (członek Sekcji Metod, Technik i Narzędzi Badawczych PTNP), a także członkiem Polskiego Towarzystwo Geopolitycznego (członek Komisji Polityki Energetycznej PTG). Natomiast od 2016 roku byłem członkiem International Political Science Association (IPSA).

W roku 2012 roku zostałem powołany na członka/egzaminatora Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej na kierunek stosunki międzynarodowe – studia stacjonarne drugiego stopnia na rok akademicki 2012/2013. Ponadto w okresie 2013–2017 dwadzieścia cztery razy byłem członkiem komisji egzaminacyjnych przy egzaminach licencjackich na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa oraz raz na Wydziale Biologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

*Romuald
Pasiński*

W okresie 2013–2019 byłem członkiem redakcji czasopisma „(R)evolutions”, z kolei w okresie 2016–2019 byłem zastępcą sekretarza redakcji czasopisma „International and Security Studies”. Natomiast w okresie 2016–2019 byłem członkiem redakcji czasopisma „Przegląd Politologiczny”.

W okresie 2014–2019 recenzowałem artykuły dla takich czasopism naukowych, jak: „e-Politikon” (OPA UW), „Przegląd Europejski”, „Przegląd Politologiczny”, „Public Policy and Economic Development”, „Refleksje”, „(R)evolutions”, „Rocznik Strategiczny” i „Środkowoeuropejskie Studia Polityczne”. Ponadto w 2017 roku byłem recenzentem wydawniczym publikacji pt. „Pokonywanie barier administracyjnych w rozwoju mikroźródeł energii odnawialnej, jako podstawy energetyki obywatelskiej – doświadczenia w Polsce i w Unii Europejskiej” – pod redakcją prof. dr. hab. Jerzego Buzka i dr. Krzysztofa Książopolskiego. Publikacja wydana została przez Fundację Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej.

W okresie 2014–2019 w ramach działalności w sieci naukowej „Energy Security – Poland” (przy współpracy z Fundacją na Rzecz Czystej Energii) byłem współorganizatorem cyklicznych konferencji i członkiem ich komitetów organizacyjnych oraz naukowych. Cykliczne konferencje odbywały się dwa razy w roku. Cykle konferencji odbywały się pod tytułami: „Bezpieczeństwo energetyczne – rynki surowców i energii” i „Europejski wymiar bezpieczeństwa energetycznego Polski a ochrona środowiska”.

5. Popularyzacja nauki

W 2016 roku uczestniczyłem w I Zimowej Szkole Metodologicznej zorganizowanej przez Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych i Katedrę Teorii Polityki Wydziału Politologii i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. W Szkole uczestniczyłem w charakterze moderatora i recenzenta projektów badawczych prezentowanych przez doktorantów, w tym doktorantów z zagranicy.

W okresie 2014–2016 dwukrotnie uczestniczyłem w warsztatach metodologicznych skierowanych do studentów Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu a zorganizowanych przez członków kół naukowych tego Wydziału. Celem mojego uczestnictwa było zaprezentowanie podstaw metodologii nauk o polityce. Warsztaty metodologiczne prowadzone przez członków kół naukowych odbywały się w Instytucie Kultury Europejskiej w Gnieźnie (Collegium Europaeum Gnesnense).

W roku akademickim 2011/2012 prowadziłem wykłady w ramach programu klas akademickich w szkołach średnich. W ramach programu przeprowadziłem zajęcia z uczniami

*Remigiusz
Kosiński*

klas licealnych Zespołu Szkół w Opalenicy, tematyka wykładów dotyczyła m.in. polityki energetycznej Unii Europejskiej.

Komentarze lub ekspertyzy publikuję na takich portalach jak JDSupra i InfoSecurity24. W okresie 2012–2017 upowszechniłem w ten sposób 11 tekstów, przeważająca większość z nich była w języku angielskim.

Wyniki swoich badań oraz opublikowane prace udostępniam za pośrednictwem elektronicznych repozytoriów typu Academia.edu, AMUR (repozytorium UAM) i ResearchGate.net. Dla przykładu, w styczniu 2019 roku ogólny stan pobrań tekstów naukowych z repozytorium ResearchGate.net wynosił ponad 5 tys., z repozytorium Academia.edu wynosił ponad 28 tysięcy, natomiast z repozytorium AMUR wynosił ponad 60 tys.

Efektem rozpowszechnienia publikacji naukowych w wersji elektronicznej jest wskaźnik cytowań, który według Google Scholar wyniósł **154 cytowań**, ze wskaźnikiem ***h*-indeks = 6** i wskaźnikiem ***i*10-indeks = 4** (stan na 15.01.2019).

*Remigiusz
Nosicki*